

Työliikenteen turvallisuuden itsearviointi

Turvallinen työliikenne on keskeinen osa organisaation työturvallisuutta, ja liikenneturvallisuus tulee sisällyttää osaksi työpaikan työturvallisuusprosesseja ja turvallisuuskulttuuria. Työliikenteen turvallisuutta kehittämällä edistetään henkilöstön työturvallisuutta, työkykyä, terveyttä ja hyvinvointia.

Työliikenteellä tarkoitetaan kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja sekä työpäivän aikana tehtäviä työasiamatkoja.

Tämä työkalu on tarkoitettu työpaikoille työliikenteen turvallisuuden nykytilan arvioimiseen ja jatkuvan kehittämisen tueksi. Se on suunnattu erityisesti johdolle, työsuojeluorganisaatiolle ja työliikenteen turvallisuudesta vastaaville henkilöille. Työkalu on suunniteltu käytettäväksi säännöllisen arvioinnin välineenä, ja sen avulla pystytään seuraamaan työliikenteen turvallisuuden kehittymistä. Osa-alueiden arviointi tarjoaa myös ajattelemisen aihetta ja vinkkejä seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaa varten.

Arvioitavat osa-alueet:

1. Johtajuus ja henkilöstön osallistuminen
2. Suunnittelu ja toiminta
3. Yhteistyö
4. Jatkuva kehittäminen

Käyttöohje:

Jos työpaikalla ei ole aikaisemmin panostettu työliikenteen turvallisuuteen, tärkeintä ei ole arvioinnin pistemäärä vaan hyvin olevien ja toisaalta työstämistä vaativien asioiden tunnistaminen. Kun arviointi toistetaan vuosittain tai kahden vuoden välein, pisteytys osoittaa osa-alueet, joilla edistystä on tapahtunut.

Arvioi työpaikkanne työliikenteen turvallisuutta ja valitse parhaiten teitä kuvaava pistemäärä jokaiseen kohtaan. Jos kriteeri täyttyy selvästi, valitse kyseessä olevan kohdan suurempi pistemäärä. Jos kriteeri täyttyy osittain tai olet epävarma, valitse pienempi pistemäärä. Jos kriteeri ei täyty lainkaan, kohdan tulos on 0 pistettä.

Laske kunkin osa-alueen pisteet yhteen.

Sähköisesti täytetty lomake laskee pisteet automaattisesti yhteen. Paperiversiota käyttäessäsi laske pisteet itse ja vie ne lomakkeen lopussa olevaan taulukkoon. Pisteiden perusteella tunnistat työpaikallasi hyvin toimivat asiat ja mahdolliset kehittämiskohteet. Pisteet ovat suuntaa antavia. Tärkeintä on keskustella, käsitellä aihealueita yhdessä ja muodostaa käsitys työpaikkanne työliikenteen turvallisuuden nykytilasta.

1. Johtajuus ja henkilöstön osallistuminen

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Johtajuus ja sitoutuminen Työliikenteen turvallisuus koskettaa koko organisaatiota. Ylin johto osoittaa johtajuutta ja sitoutumista työliikenteen turvallisuuden kehittämiseen sekä tukee esihenkilöitä heidän omalla vastuualueellaan.	- Työliikenteen turvallisuudesta ei raportoida organisaation johdolle. - Johto ei ota kokonaisvastuuta kehittämisessä.	- Johto tunnistaa vastuunsa, suhtautuu työliikenteen turvallisuustyöhön myönteisesti ja seuraa sen toteutumista säännöllisesti. - Työliikenteen turvallisuudesta raportoidaan johdolle ja johto tekee tarvittavat päätökset.	- Johto on sitoutunut työliikenteen turvallisuuden edistämiseen ja johtaa omalla esimerkillään. - Johto varmistaa, että suunnitteluun, kehittämiseen ja toiminnan ylläpitämiseen on varattu työaikaa ja muita tarvittavia resursseja.	
Roolit, vastuut ja valtuudet Roolit, vastuut ja valtuudet työliikenteen turvallisuuden kehittämisen osalta on määritelty ja kirjattu.	- Vastuuhenkilöitä ei ole nimetty. - Toiminnan kehittäminen on vain työsuojeluorganisaation vastuulla.	Vastuuhenkilö(t) on selkeästi nimetty ja koko työyhteisön tiedossa.	Keskeisten roolien vastuut ja valtuudet on määritelty, kirjattu ja viestitty kaikilla organisaation tasoilla.	
Henkilöstön kuuleminen ja osallistuminen Työpaikalla varmistetaan eri tasoilla ja toiminnoissa työntekijöiden kuuleminen ja osallistuminen työliikenteen turvallisuuden kehittämiseen.	Henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta osallistua suunnitteluun ja kehittämiseen.	- Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua työliikenteen turvallisuuden suunnitteluun, toteuttamiseen ja jatkuvaan kehittämiseen. - Työpaikalla on määritelty, miten ja minkälaisissa asioissa henkilöstöä osallistetaan.	- Työpaikalla on luotu tarvittavat kanavat ja varattu aikaa työntekijöiden kuulemiseen ja osallistamiseen. - Työpaikalla viestitään henkilöstön merkityksestä työliikenteen turvallisuuden kehittämisessä. - Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan aktiivisesti työliikenteen turvallisuuden kehittämiseen.	
Osion yhteispisteet (0–15 pistettä)				

Kommentit:

2. Suunnittelu ja toiminta

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Vaarojen tunnistaminen ja riskien hallinta Työpaikalla tunnistetaan ennakoivasti vaaroja ja arvioidaan riskejä. Tähän on käytössä työkaluja.	- Työliikenteen turvallisuusriskejä ei tunnisteta eikä hallita järjestelmällisesti. - Vain vähimmäistason edellyttämät toimenpiteet tehdään.	- Työpaikalla tunnistetaan merkittävät ja toistuvat riskit työliikenteen turvallisuudessa. - Työpaikalla on olemassa kirjatut ohjeet työliikenteen riskiarvion tekemiseen.	- Työpaikalla on käytössä työliikenteen riskien arviointia varten oma toimintatapansa ja sitä hyödynnetään aktiivisesti. - Riskien ja vaaratilanteiden vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet on määritelty. Niitä seurataan ja päivitetään säännöllisesti.	
Ohjeet henkilöstölle Työpaikalla on kirjatut ohjeet turvalliseen työliikenteeseen.	- Työliikenteen turvallisuutta ei ole mietitty. - Työpaikalla on satunnaisia ohjeita liikkumiseen, mutta ne koskettavat enemmän esimerkiksi kustannuksia ja ajankäyttöä kuin turvallisuutta.	- Työpaikalla on kattavat ohjeet turvallisesta liikkumisesta. - Ohjeet ovat henkilöstön tiedossa ja niiden noudattamista seurataan. - Ohjeita hyödynnetään osana perehdytystä.	- Henkilöstö osallistuu ohjeiden luontiin ja kehittämiseen. - Ohjeita päivitetään saadun palautteen perusteella. - Ohjeista viestitään henkilöstölle säännöllisesti.	
Turva- ja suojarusteet Turva- ja suojarusteiden käytön tulee olla osa työpaikan turvallisuuskulttuuria. Turva- ja suojarusteita ovat esimerkiksi kypärät, nastakengät, valot ja heijastimet.	- Työnantaja tiedottaa yleisellä tasolla turva- ja suojarusteista. - Työnantaja ei ole linjannut turva- ja suojarusteiden käytöstä.	- Työnantaja kannustaa henkilöstöä turva- ja suojarusteiden käyttöön työmatkoilla. - Työnantaja on linjannut turva- ja suojarusteiden käytöstä työasiamatkoilla.	- Työnantaja mahdollistaa turva- ja suojarusteiden käytön työmatkoilla esimerkiksi yhteishankinnoilla. - Työnantaja vaatii työasiamatkoilla turva- ja suojarusteiden käyttöä.	

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Ajoneuvot Työnantaja vastaa työasiamatkoilla käytettävistä ajoneuvoista (ml. vuokrattava kalusto) ja niiden soveltuvuudesta käyttöön.	- Ajoneuvojen kuntoon ja käyttöön liittyviä asioita ei ole vastuutettu eikä resursoitu. - Tarpeen tullen työpaikan nimetty henkilö kiinnittää huomiota ajoneuvojen kuntoon ja varustukseen.	- Työpaikalla on kanava, jonka kautta voi viestiä huolensa ja tarpeensa ajoneuvoihin liittyen. - Käytettäville ajoneuvoille on määritelty kriteerit ja soveltuvuus käyttöön. - Ajoneuvoja huolletaan ennakoivan kunnossapito-ohjelman mukaan.	- Henkilöstöä kuullaan käytettävistä ajoneuvoista. - Työpaikalla on määritelty selkeät ohjeet mahdollisiin vikatilanteisiin yms. - Kaikissa ajoneuvoissa huomioidaan turvallisuus. Esimerkki: työpaikan virkistyspäivän linja-auton vaatimuksena on turvavyöt kaikilla istuimilla.	
Tietoisuus, perehdyttäminen ja osaamisen kehittäminen Työpaikalla viestitään työliikenteen turvallisuuteen liittyvistä tavoitteista, vaaroista, riskeistä ja määritetyistä toimenpiteistä sekä siitä, miten henkilöstö voi osaltaan lisätä työliikenteen turvallisuutta.	- Työntekijöitä ei perehdytetä työliikenteen turvallisuuteen. - Sisältöjä aiheeseen löytyy esimerkiksi intrasta, mutta siihen perehtyminen on työntekijän vastuulla. - Henkilöstölle ei tarjota koulutusta työliikenteen turvallisuuteen liittyen.	- Perehdytysisällöt on koottu yhteen paikkaan. Työntekijän perehdytys on varmistettu. - Perehdytysmateriaalia kehitetään osana muuta turvallisuusmateriaalia. - Perehdytystä annetaan myös käytettäviin ajoneuvoihin liittyen, riippuen työtehtävästä ja tarpeen mukaan kaluston uusiutuessa. - Henkilöstölle tarjotaan koulutusta aiheeseen liittyen.	- Työntekijöitä perehdytetään laajasti työpaikan liikkumiskäytäntöihin. - Sisällöt ja perehdyttäjä on kirjattu esim. perehdyttämishjelmaan ja vastuut ovat selvillä. - Perehdytyksestä saatua palautetta hyödynnetään osana kehitystyötä. - Työyhteisössä tiedostetaan työnkuvien ja ammattiryhmien eroavaisuudet, ja koulutuskokonaisuuksia suunnitellaan tarve edellä. Soveltuviin koulutuksiin osallistuminen on mahdollista.	
Osion yhteispisteet (0–25 pistettä)				

Kommentit:

3. Yhteistyö

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Yhteistyötahot Turvallisuustoiminta on vaikuttavinta, kun keskeiset yhteistyötahot ovat kiinteästi mukana työliikenteen turvallisuuden edistämässä, esimerkiksi vakuutusyhtiö, työterveyshuolto, alihankkijat.	• Työliikenteen turvallisuus ei nouse esille yhteistyötahojen kanssa. • Työliikenteen turvallisuuden osalta merkittäviä yhteistyötahoja ei ole määritelty.	• Turvallisen liikkumisen pelisäännöt on määritelty ja ne ovat kaikkien tiedossa ml. urakoitsijat, liikennöitsijät. • Yhteistyötahojen perehdytys työliikenteen turvallisuuteen on suunniteltu ja vastuutettu.	• Yhteistyötahoja kannustetaan omalla esimerkillä suunnitelmalliseen turvallisuustoimintaan. • Myös työpaikan yhteistyötahoilla on käytössään kanava turvallisuushavaintojen ja huomioiden tekemiseen. Havaintojen tekemiseen kannustetaan ja niihin reagoidaan.	
Viestintä Viestintä on yksi osa työpaikan turvallisuustyötä. Työpaikalla on määritelty ja kirjattu mitä ja miten työliikenteen turvallisuudesta viestitään sisäisesti ja ulkoisesti.	• Viestintä on satunnaista ja enimmäkseen suunnittelematonta. • Viestintä tavoittaa vain pienen osan henkilöstöstä.	• Viestintä on suunniteltua. • Viestintä tavoittaa suuren osan henkilöstöstä. • Työpaikka viestii siitä, miten tärkeää on, että työliikenteen turvallisuutta koskevia ohjeistuksia noudatetaan. • Viestintäsuunnitelmassa on määritetty vastuut, kohteet, sisällöt sekä ajankohdat.	• Viestintä on säännöllistä, suunniteltua ja proaktiivista. • Viestintä tavoittaa koko henkilöstön. • Toteutuksessa on huomioitu yhteisön monimuotoisuus (mm. kieli, kulttuuri jne.) • Viestintää tehdään kohderyhmälle sopivalla tavalla, ml. tapahtumat ja kampanjat. • Viestintää kohdennetaan myös yhteistyötahoihin.	

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Liikenneympäristö Työpaikan liikenneympäristö ja sen erityispiirteet, esim. maantieteellinen sijainti ja sisäinen liikenne, huomioidaan työssä.	• Liikenneympäristöä ei kehitetä liikkumisturvallisuuden lähtökohdista. • Liikenneympäristön puutteet havainnoidaan, mutta muutokset ovat harvinaisia. Vaikutusmahdollisuudet koetaan pieniksi.	• Paikalliset erityispiirteet huomioidaan liikenneympäristön kehittämistyössä. • Liikenneympäristöä kehitetään, mutta päätöksiä tehdään ensisijaisesti muun kuin liikkumisturvallisuuden pohjalta.	• Työpaikan liikenneympäristöä kehitetään aktiivisesti yhteistyössä infran ylläpitäjien kanssa. • Työpaikalla on määritetty, mitä toimia työliikenteen turvallisuuden ylläpito ja parantaminen edellyttää liikenneympäristön osalta. • Liikenneympäristön kunnossapito on ennakoivaa ja olosuhteet huomioivaa.	
Osion yhteispisteet (0–15 pistettä)				

Kommentit:

4. Jatkuva parantaminen

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Tavoitteet, mittarit ja vaikuttavuuden arviointi Tavoitteet ohjaavat toimintaa pitkällä ja lyhyellä aikavälillä. Määritetyt mittarit luovat pohjaa vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnille.	- Työliikenteen turvallisuudelle ei ole asetettu tavoitteita eikä mittareita. - Toimenpiteet kuitataan tehdyiksi. Mahdollinen arviointi keskittyy enemmän toimintaan, ei niinkään sen vaikutuksiin.	- Työliikenteen turvallisuudelle on asetettu tavoitteet ja mittarit. - Toimenpiteiden toteutuminen käydään läpi systemaattisesti, mutta vaikutuksia arvioidaan yleisellä tasolla.	- Tavoitteet on määritelty, mittarit ovat pääasiallisesti ennakoivia. - Seuranta ja arviointi on säännöllistä, jatkuvaa ja toimenpiteitä kehitetään arvioinnin pohjalta. - Turvallisuustoiminnan vaikuttavuutta arvioidaan ja tuloksista viestitään.	
Turvallisuusilmoitukset, vaaratilanteet, poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet Kehittämisen edellytyksenä on tieto ja riittävä ymmärrys toteutuneista sekä mahdollisista riskitilanteista. Henkilöstö voi ilmoittaa turvallisuuspoikkeamista.	- Ilmoituksia työliikennepoikkeamista tulee vähän. - Henkilöstö ei pysty seuraamaan mitä tehdyille ilmoituksille päätetään tehdä. - Työliikenteessä tapahtuvia tapaturmia tai vaaratilanteita ei tutkita.	- Havaintojen ja ilmoitusten tekemiseen on määritetty tarvittavat kanavat. - Henkilöstön tekemät ilmoitukset riskikohteista tai läheltä piti -tilanteista käsitellään. - Työnantaja seuraa sattuneita tapaturmia. - Osa työliikenteessä sattuneista tapaturmista tai läheltä piti -tilanteista tutkitaan, mutta korjaavia toimenpiteitä ei tunnisteta, tai niitä ei viedä systemaattisesti eteenpäin.	- Henkilöstöä kannustetaan ilmoittamaan havaitsemistaan riskikohteista ja läheltä piti -tilanteista. Käytössä on matalan kynnyksen kanava ilmoituksen tekoon. - Työnantaja seuraa ja tutkii sattuneita läheltä piti -tilanteita ja tapaturmia, sekä selvittää onnettomuuksien taustoja ja syitä. - Ilmoitukset käsitellään, riskikohteisiin pyritään aktiivisesti puuttumaan, ja läheltä piti -tilanteista ja tapaturmista opitaan. Korjaavien toimenpiteiden toteutumista seurataan.	

	Lähtötaso (0–1 pistettä): Työliikenteen turvallisuudessa on kehitettävää	Hyvä taso (2–3 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on käynnissä	Erinomainen taso (4–5 pistettä): Työliikenteen turvallisuustyö on ensiluokkaista	Pisteet
Kestävä liikkuminen Työnantaja kannustaa henkilöstöä kestävään liikkumiseen, jolla tarkoitetaan ympäristön ja yhteiskunnan näkökulmasta harkittuja liikkumisen muotoja ja ratkaisuja.	• Työnantaja ei ota kantaa henkilöstön liikkumistapoihin. • Työnantaja viestii kestävästä liikkumistavoista.	• Kestävän liikkumisen edistämisen periaatteet on kirjattu. Kestävän liikkumisen periaatteissa huomioidaan ekologiset, taloudelliset sekä sosiaaliset näkökulmat. • Työnantaja suosittelee työasiamatkoille ensisijaisesti kestäviä liikkumistapoja.	• Työnantaja suosittelee työ- ja työasiamatkoille kestäviä liikkumistapoja. • Kestävää liikkumista edistetään esimerkiksi työsuhdematkalipun tai -sähköpyörän muodossa. • Työnantajan ajoneuvot ovat mahdollisuuksien mukaan vähäpäästöisiä.	
Turvallisuuskulttuurin kehittäminen Työpaikalla johdetaan ja edistetään turvallisuuskulttuuria, joka luo työliikenneturvallisuutta.	• Turvallisuuskulttuuriin ei kuulu työliikenteeseen liittyviä tavoitteita tai teemoja. • Työliikenteen turvallisuutta pidetään tärkeänä, mutta esimerkiksi tuottavuus- ja aikataulupaineet ajavat turvallisten valintojen edelle.	• Henkilöstön liikkumisen turvallisuuden merkitys tiedostetaan työyhteisössä. • Työyhteisössä on tapoja, joilla ylläpidetään ja vahvistetaan hyvää työliikenteen kulttuuria.	• Turvallisuuskulttuurin ja liikkumisen turvallisuuden kehittäminen on suunnitelmallista, johdettua ja pitkäjänteistä toimintaa. • Työyhteisössä on turvallisiin valintoihin kannustava ja toimintaa kehittävä ilmapiiiri.	
Osion yhteispisteet (0–20 pistettä)				

Kommentit:

Pisteet

Taulukon kokonaispistemäärä	Kuvaus
Pistettä	LÄHTÖVIIVALLA / Lähtötaso (0–25 pistettä) Työliikenteen turvallisuuden eri osa-alueissa on selvästi kehitettävää. Kehittämistyön tulee olla aktiivista ja jatkuvaa. Tulosten aikaansaamiseksi konkreettiset toimenpiteet tulee priorisoida. Kannustamme teitä yhteistyöhön työpaikkanne eri toimijoiden kanssa. Olette päässeet liikkeelle!
	MATKALLA / Hyvä taso (26–50 pistettä) Olette tunnistanee työliikenteen turvallisuuden kehittämistarpeita ja toteuttaneet toimenpiteitä. Kehittämistyötä on syytä jatkaa edelleen. Olette matkalla!
	VAUHDISSA / Erinomainen taso (51–75 pistettä) Olette saavuttaneet työliikenteen turvallisuuden osa-alueilla erinomaisen tason. Koska tilanteet ja tarpeet voivat muuttua, erinomaisen tason ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa arviointia ja kehittämistarpeiden tunnistamista. Varmistakaa jatkuva parantaminen!

Toimenpiteet

Millä työliikenteen turvallisuuden osa-alueilla olette itsearvioinnin perusteella onnistuneet parhaiten (esimerkiksi 1–3 parhaiten toimivaa osa-aluetta tai asiaa)?

Hyödynnä osa-alueiden pistemääriä yhteenvedossa.

Millä työliikenteen turvallisuuden osa-alueilla tai yksittäisessä asiassa teillä on eniten kehitettävää? Mihin haluatte erityisesti kiinnittää jatkossa huomiota (esimerkiksi 1–3 eniten kehittämistä edellyttävää osa-aluetta tai asiaa)? **Hyödynnä osa-alueiden pistemääriä yhteenvedossa.**

Miten yllä olevat toimet sidotaan osaksi tulevan kauden toimintasuunnitelmaa? Milloin itsearviointi tehdään uudestaan?
Minkälaisia tavoitteita seuraavalle toimintakaudelle asetetaan? Mikä pistemäärä on seuraavalla arviointikerralla tavoitteena?